

ІНТЕГРАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ ТА АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

INTEGRATION OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL WORK IN THE INFORMATION SYSTEM FOR MANAGEMENT OF ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE

УДК 338.2

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.14-37>Саванчук Т.М.¹

к.е.н., доцент кафедри обліку,
оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет

Ромма А.С.²

студентка,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет

Чалий Р.В.³

студент,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет

Savanchuk Tetiana

Dnipro State Agrarian
and Economic University

Romma Anastasiia

Dnipro State Agrarian
and Economic University

Chalyi Ruslan

Dnipro State Agrarian
and Economic University

Постановка проблеми. Економічна безпека підприємства, що характеризується як стан захищеності його фінансово-господарської діяльності вимагає постійної уваги керівництва компанії. Така увага має бути направлена на підтримку існування суб'єкта господарювання в певному сталому розвитку. При цьому організація системи економічної безпеки не можлива без наявності інформації на основі якої можна оцінити стан господарюючого суб'єкта в конкретний момент та спрогнозувати можливі сценарії його розвитку у майбутньому. Більша частина інформації, необхідної для управління економічною безпекою підприємства, формується в його обліковій системі, але наявність облікової інформації сама по собі

В сучасних умовах підвищених вимог до інформаційного забезпечення управління економічною безпекою підприємства, одним із важливих завдань є якісна інтеграція облікової та аналітичної роботи при підготовці необхідних даних. У статті виокремленні основні підходи до організації такої інтеграції з метою формування обліково-аналітичного базису управління економічною безпекою підприємства. Авторами встановлено, що в практичній діяльності організація зазначеної інтеграції може здійснюватися трьома основними способами. Надано характеристики та визначено основні переваги і недоліки кожного із зазначених способів, що дозволить конкретним суб'єктам господарювання вибрати для себе найоптимальніший. Стаття містить практичні поради та рекомендації, які можуть бути корисними керівникам та власникам бізнесу при організації налагодження інтеграції облікової та аналітичної роботи в єдиний процес.

Ключові слова: economic security, organization, information support, accounting work, analytical work, management.

The purpose of the article is to justify the need to integrate accounting and analytical work for the formation of information support for the management of the enterprise's economic security system and to highlight the main approaches to such integration. This area of economic activity is relevant for any enterprise, as it will provide practical recommendations on organizing the work of analysts in managing the enterprise's financial and economic security. The combination of accounting information and its analytical processing will provide management with data on the state of the enterprise's economic security at a specific moment. The obtained data should serve as a basis for decision-making within the organization of the enterprise's economic security management system and its individual business processes. The study was conducted using the monographic method. The article highlights the main approaches to organizing the integration of accounting and analytical work to form the accounting and analytical basis for managing the enterprise's economic security system. The authors established that in practical activities, the organization of this integration can be carried out in three ways: engaging an external specialist to set up the specified work, sending enterprise employees for training with a future transfer to positions as financial and economic security analysts, or assigning the organization of this process to an experienced employee of the enterprise's accounting or economic department. Working closely with company management, this employee can establish the process of information transfer necessary for analysis, the order of its processing, and the development of necessary management reports. The main advantages and disadvantages of each of these approaches are identified, which will allow specific business entities to choose the most optimal one. The article contains practical advice and recommendations that may be useful to managers and business owners when organizing the integration of accounting and analytical work into a single process. It emphasizes the importance of such integration for obtaining necessary data in the process of managing the enterprise's economic security.

Key words: economic security, organization, accounting and analytical support, accounting work, analytical work.

не може охарактеризувати стан економічної безпеки підприємства. З зазначеним масивом інформації необхідно вміти працювати, щоб в процесі її обробки та інтерпретації зробити висновки про стан економічної безпеки на даний момент і можливі шляхи поліпшення такого стану в перспективі. В цьому контексті особливої уваги потребує налагодження інтеграції облікової та аналітичної роботи як основи формування інформаційного забезпечення управління економічною безпекою підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Сутність обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства розглядається в працях багатьох науковців та практиків.

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8584-0302>

² ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-7649-5863>

³ ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-8875-959X>

Так, Р. Бруханський характеризує обліково-аналітичне забезпечення як «... раціональну модель, яка повинна враховувати внутрішні і зовнішні інформаційні сфери, відображаючи комплексну консолідовану інформацію про діяльність суб'єкта підприємства та його стратегічний розвиток» [2, с. 22]. Василішин С.І., провівши ґрунтовне дослідження обліково-аналітичного забезпечення в контексті управління ризиками підприємства зазначає що цю «... категорію та її дефініцію можна охарактеризувати як складну багатогранну систему, яка передбачає збирання, накопичення, узагальнення інформації для подальшого аналізу та контролю, що стане запорукою прийняття ефективних управлінських рішень, задовольнить інформаційні потреби зовнішніх і внутрішніх користувачів» [3, с. 52-53]. Значення інформації та її формування для управління економічною безпекою розглядається в працях Андріїв Н. [1], Коптевої Г.М. [4], Лень В.С. [5], Пелех У. [6], Чернецької О.В. [7] та інших науковців. Проте, на нашу думку, потребують глибшого вивчення підходи до порядку організації обробки облікової та позаоблікової інформації в системі управління економічною безпекою підприємства.

Постановка завдання. Мета статті полягає в обґрунтуванні необхідності та виокремленні основних підходів до порядку інтеграції облікової та аналітичної роботи в системі інформаційного забезпечення управління економічною безпекою підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виклики з якими стикається кожен суб'єкт господарювання в процесі своєї діяльності змушують власників та керівників бізнесу шукати шляхи підтримання безпечного існування свого підприємства в умовах різких змін як зовнішнього так і внутрішнього середовища. Це безперервний процес, що виражається через забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання. В цьому процесі, як уже зазначалося, надзвичайно важливе значення має наявність у керівництва інформації про дійсний стан та зміни всіх тих об'єктів на які направляються зусилля щодо забезпечення безпеки. Це в першу чергу фінансово-економічний стан підприємства, організація бізнес-процесів, майно, ресурси, персонал підприємства та в цілому його інтереси. Отримання необхідної для управління підприємством інформації залежить від того як на підприємстві організовано облікову роботу та чи можливо легко організувати отримання з системи фінансового обліку необхідної інформації.

В цьому контексті Бруханський Р.Ф. зазначає: «Організація належного стану інформаційного забезпечення можлива лише за умови адекватного супроводу, зокрема управлінського та технічного» [2]. При цьому він вважає що: «Найбільш

важливим є управлінський: визначення обсягу і структури інформації, необхідної для менеджерів різних рівнів; забезпечення ефективної системи акумулювання інформації; чітке встановлення параметрів і налаштування системи обміну інформацією» [2].

Загальновідомо, що фінансовий облік базується на даних первинних документів та представляє собою облік господарських операцій, що уже відбулися, проте для організації управління системою економічної безпеки важливо мати і прогнозні дані та дані про зовнішнє оточення. Такі дані не можливо отримати з системи фінансового обліку, а отже, для якісного обліково-аналітичного забезпечення управління системою економічної безпеки, важливо також щоб на підприємстві була налагоджена система управлінського обліку з широким застосуванням його інструментарію як для оперативного так і для стратегічного управління.

Андріїв Н.М. наголошує: «Сучасні системи обліку дозволяють миттєво формувати звіти із відображенням реального стану активів і пасивів» [1]. Проте, на підприємстві мають бути чітко визначені запити керівництва на формування таких звітів та налагоджена управлінська обробка інформації, адже: «Цифровізація облікових процесів як створює нові можливості, так й вимагає поступу в ефективному їх використанні, що перш за все проявляється у встановленні й систематичному перегляді індикаторів інформаційного поля» [1].

Погоджуємося з думкою Коптевої Г.М., що: «Ядром інформаційного забезпечення є інтегрований облік (оперативний, управлінський, фінансовий, облік задля оподаткування), який формує обліково-аналітичну інформацію, адекватну цілям управління, що сприятиме досягненню та підтриманню необхідного для нормального функціонування та стійкого утримання бажаного рівня економічної безпеки підприємства» [4, с. 86].

В той же час, на сьогоднішній день, уже є розроблені методики аналізу фінансової звітності та ефективності ресурсного потенціалу, що дозволяють досить точно спрогнозувати вірогідність банкрутства підприємства, оцінити його платоспроможність та ліквідність, встановити показники ділової активності. Логічно, що за такими методиками можливо оцінити стан фінансово-економічної безпеки підприємства, а отже, на нашу думку, ними необхідно вміло скористатися і залучити до цієї роботи аналітиків, що володіють знаннями безпекознавства та інструментарію аналізу, адже «...без інформації не може існувати жодна система, але окрім її наявності важливим є й якість та спроможність отримати й використати максимально ефективно» [1].

Спираючись на вищевикладене, стає зрозумілим, що для формування якісного інформаційного

забезпечення управління економічною безпекою підприємства в цілому та управління окремими бізнес процесами, напевно, доведеться змінити підходи до організації облікової та аналітичної роботи на підприємстві. Така робота має бути інтегрована між собою з метою отримання, обробки і інтерпретації інформації таким чином, щоб на основі неї можна було розробити заходи щодо підвищення рівня економічної безпеки суб'єкта господарювання.

На нашу думку, для забезпечення такої інтеграції можна скористатися трьома основними підходами організації вказаного процесу:

- залучити спеціаліста зі сторони, який налагодить вказану роботу;
- направити на навчання свого співробітника чи кількох співробітників, що будуть в майбутньому виконувати роботу аналітиків з фінансово-економічної безпеки;
- доручити організацію цього процесу досвідченому співробітнику облікового чи економічного апарату підприємства, який в тісній співпраці з менеджментом зможе налагодити передачу інформації, порядок її обробки і розробити необхідні управлінські звіти.

Кожен з зазначених підходів має свої переваги та недоліки, які треба врахувати при прийнятті вказаного рішення. Так зовнішній спеціаліст може мати достатній досвід налагодження такої роботи на інших підприємствах, глибоке володіння інструментами фінансового, управлінського обліку та економічного аналізу, уміти швидко виявляти недоліки облікової роботи підприємства. Проте, він не знайомий з глибинною специфікою підприємства, може зустріти опір та не сприйняття змін працівниками підприємства, є вірогідність, що отримавши доступ до конфіденційної управлінської інформації, може бути допущено її розголошення.

Другий спосіб більш вартісний, адже необхідно оплатити навчання спеціалістів та в майбутньому забезпечити належний рівень їх заробітної плати. При виборі цього способу є ризик отримати не якісні освітні послуги, проте співробітники, які відчують відповідальність, що на них покладена та довіру керівництва завжди більш відповідально відносяться до своїх обов'язків і зацікавлені, щоб зроблена робота приносила користь та підвищувався їх рівень заробітної плати у майбутньому.

Перевагами третього способу є те, що досвідчений співробітник добре володіє специфікою роботи підприємства, знає його облікову систему і, в співпраці з керівництвом та командою, поступово може налагодити якісну підготовку та інтерпретацію інформації для управління економічною безпекою, проте він може не володіти певними інструментами обліку, контролю та безпеконавства, які могли б спростити процеси збору та обробки інформації. Процес інтеграції облікової

та аналітичної роботи в такий спосіб може йти довше, шляхом проб та помилок і постійного вдосконалення.

На нашу думку, будь який підхід, із вище зазначених найбільш ефективно буде реалізований на базі управлінського обліку підприємства, адже в цій системі застосовується як облікова так і позаоблікова інформація, методи SWOT та PEST-аналізу, бенчмаркенгу, аналітична підтримка управління якістю та інші інструменти. Оперативний управлінський облік легко може бути вмонтований в систему фінансового обліку шляхом відкриття необхідних аналітичних рахунків, регламентування методів калькулювання та обліку витрат в Наказі про облікову політику. В системі управлінського обліку може формуватися інформація для проведення аналітичних розрахунків щодо оцінки рівня економічної безпеки в розрізі її складових, яку не можна отримати з системи фінансового обліку.

Висновки. Таким чином, враховуючи переваги та недоліки кожного підходу, керівництво підприємства має самостійно прийняти рішення, щодо організації інтеграції облікової та аналітичної роботи в єдиний процес інформаційного забезпечення управління економічною безпекою. Головною метою такої інтеграції є формування необхідної інформації, вибір інструментів її збору та обробки, визначення необхідних показників-індикаторів, що підлягають контролю, підбір технічних засобів обробки інформації та форм внутрішньої звітності і періодичності її формування, що потребує подальшого дослідження, адже система економічної безпеки, може бути ефективною лише при застосуванні комплексного підходу до її організації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Андріїв Н. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економіка та суспільство*, 2023. № 52. URL: <https://doi.org/10.32782/10.32782/2524-0072/2023-52-12> (дата звернення: 29.10.2024)
2. Бруханський Р.Ф. Модернізація обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств: *Сучасний бухгалтерський облік, аналіз і аудит: галузевий аспект*: кол. моногр. / за ред. П.Й. Атамас. Дніпропетровськ: Герда, 2013. Т. 1. С. 21-34.
3. Василішин С.І. Обліково-аналітичне забезпечення в системі ризиків та загроз економічної безпеки аграрних підприємств України: монографія. Харків: ТОВ «Друкарня Мадрид», 2020. 419с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/9849>
4. Коптева Г.М. Інформаційне забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів підприємства торгівлі. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 4 (115). С. 85-90. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/17.pdf (дата звернення: 05.11.2024)

5. Лень В.С. Обліково-аналітична система підприємства: обґрунтування, визначення, модель. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2016. № 1 (5). С. 281–290.

6. Пелех У. Обліково-аналітичне забезпечення реалізації стратегічних цілей діяльності підприємства в умовах цифрової економіки. *Економіка та суспільство*, 2022. № 39. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-36> (дата звернення: 11.11.2024)

7. Чернецька О.В., Саванчук Т.М. Фінансово-економічна безпека в системі управління підприємством: сутність та політика забезпечення. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 17. С. 242–247. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/17-2018> (дата звернення: 11.11.2024)

REFERENCES:

1. Andriiv N. (2023). Oblikovo-analitychne zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Accounting and analytical provision of economic security of the enterprise]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/10.32782/2524-0072/2023-52-12> (accessed October 29, 2024)

2. Brukhanskyi R. F. (2013). Modernizatsiia oblikovo-informatsiinoho zabezpechennia stratehichnogo menedzhmentu silskohospodarskykh pidpriemstv [Modernization of accounting and information provision of strategic management of agricultural enterprises]. In P. Y. Atamas. *Suchasnyi bukhhalterskyi oblik, analiz i audyt : haluzevyi aspekt: kol. monohr.* [Modern accounting, analysis and audit: industry aspect: coll. monograph]. Dnipropetrovsk: Herda. Т 1. P. 21–34. (in Ukrainian)

3. Vasylyshyn S. I. (2020) *Oblikovo-analitychne zabezpechennia v systemi ryzykiv ta zahroz ekonomichnoi bezpeky ahrarnykh pidpriemstv: monohrafiia*

[Accounting and analytical support in the system of risks and threats to the economic security of agricultural enterprises of Ukraine: monohrafiia]. Kharkiv: Ukrayna. TOV «Drukarnya Madrid», 419 p. Available at: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/9849> (in Ukrainian)

4. Koptieva H.M. (2020) Informatsiine zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky biznes-protsesiv pidpriemstva torhivli [Information provision of economic security of business processes of a trade enterprise]. *Derzhava ta rehiony. Serii: Ekonomika ta pidpriemnytstvo – States and regions. Series: Economy and entrepreneurship*, vol. 4 (115), pp. 85–90. Available at: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/17.pdf (accessed November 05, 2024)

5. Len V. S. (2016). Oblikovo-analitychna systema pidpriemstva: obgruntuvannia, vyznachennia, model [Accounting and analytical system of the enterprise: justification, definition, model]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, vol. 1 (5), pp. 281–290. (in Ukrainian)

6. Pelekh U. (2022) Oblikovo-analitychne zabezpechennia realizatsii stratehichnykh tsilei diialnosti pidpriemstva v umovakh tsyfrovoy ekonomiky. [Accounting and analytical support for the implementation of the strategic goals of the enterprise in the conditions of the digital economy]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-36> (accessed November 11, 2024)

7. Chernetska O.V., Savanchuk T.N. (2018) *Finansovo-ekonomichna bezpeka v systemi upravlinnia pidpriemstvom: sutnist ta polityka zabezpechennia* [Financial and economic security in the enterprise management system: essence and security policy]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*. vol. 17. pp. 242–247. Available at: <http://www.market-infr.od.ua/uk/17-2018> (accessed November 11, 2024)